

Vroegmoderne tijd

---

2 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- (Het opgraven van / onderzoek doen naar een Romeins badhuis past bij) het kenmerkend aspect '(het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance en) het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling' / 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid'. 1
- (Het laten maken van een tafel met Romeinse vondsten / naar Romeins voorbeeld past bij) het kenmerkend aspect 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid'. 1

Opmerking

Als hetzelfde kenmerkend aspect meer dan één keer gebruikt wordt, wordt maximaal 1 scorepunt toegekend.

3 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De bron is minder bruikbaar voor het eerste hoofdstuk, want het kruis wordt uitgelegd als een symbool van vriendschap met Powhatan / de ware betekenis van het kruis (als christelijk symbool) wordt niet genoemd door de Engelsen. 1
- De bron is meer bruikbaar voor het tweede hoofdstuk, want uit de plaatsing van het kruis met de naam van de koning / uit het verkondigen dat Jacobus de koning is van dit gebied blijkt dat de Engelsen het land willen koloniseren/innemen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De maker van de prent kiest partij voor de protestanten door af te beelden dat (een van de volgende): 1
  - uit Luther een boom groeit waaruit het woord van God komt.
  - een jezuïet/katholieke geestelijke overlegt met de duivel.
  - jezuïeten/katholieke geestelijken de boom met het woord van God proberen om te hakken.
- Ook gelovigen die niet kunnen lezen begrijpen de boodschap van een prent / prenten worden in grotere aantallen gedrukt (waardoor de propagandaboodschap zich snel zal verspreiden). 1
- De maker wil anoniem blijven om bestraffing door de katholieke kerk te voorkomen. 1

5 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Deze informatie werd belangrijk gevonden omdat:

- de Republiek hierdoor de oorlog met het Spaanse rijk ook naar Zuid-Amerika kon uitbreiden (omdat met deze informatie de aanval op/inname van steden in Zuid-Amerika/Spaanse koloniën gemakkelijker werd). 1
  - hiermee de WIC wist waar zij haar handelspositie in Zuid-Amerika kon verbeteren (die onderdeel uitmaakte van de driehoekshandel). 1
- of
- hierdoor het veroveren van gebieden in Zuid-Amerika gemakkelijker werd waarmee de Republiek toegang kreeg tot de plantages (die produceerden voor de driehoekshandel). 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Eisinga wilde door wetenschappelijke kennis toegankelijk/inzichtig te maken bijgeloof bestrijden/mensen overtuigen dat de voorspelling niet zou uitkomen (zodat het openstellen van het planetarium past bij het 'rationeel optimisme').

Opmerking

Alleen als in het antwoord wordt ingegaan op het toegankelijk/inzichtig maken van kennis (door het openstellen), worden scorepunten toegekend.

7 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit de beschrijving blijkt dat Lodewijk XIV door *de dag van het appartement* verplicht te stellen de adel een paar keer per week in de gaten kan houden / de adel kan imponeren met luxe (waardoor hij zijn positie als absoluut vorst versterkt). 1
- Met de beschrijving kan de kritiek onderbouwd worden dat de sociale verhoudingen scheef zijn/er geld wordt verspild, 1
- omdat uit de bron blijkt dat (een van de volgende): 1
  - de adel/de koning avonden vult met allerlei (nutteloos) vermaak.
  - er veel geld wordt uitgegeven aan voedsel/vermaak/inrichting.

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de tweede deelvraag een juist voorbeeld van kritiek bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.